

ségtan tanításával kapcsolatban a szemléltetés kérdésének „hagyományos“ fel-fogása úgy a nevelés-lélektani mint a tárgyelméleti alapvetés jelenlegi állása folytán már gyökeres revízióra szorul.

„A szakterem felszerelésénél a szemléltetés „mit“ és hogyan kérdései várnak elsősorban megoldásra. A szerző a szemléltetési anyag kiválasztásánál a következő szempontokat ajánlja figyelmünkbe.

Egyrészt ügyelni kell arra, hogy minden osztály találjon a teremben valami nekivalót, hogy minden osztály foglalkoztatható legyen és sajátjának érezze a termet. Éppen ezért a tárgy olyan részeit kell kiválasztani, melyeket lehetőleg több osztályban fel lehet használni. Tárgyi szempontból azt kell szem előtt tartani, hogy a tanterv a függvény fogalmát és a vele járó grafikus eljárásokat teszi a mennyiségtani oktatás gerincévé.

A *hogyan* kérdését egy 14 képből álló falfestménykoszorú és 9 rajzból álló ablaküveg-rajz sorozat formájában oldották meg a szerző által leírt szakteremnél.

A falfestménykoszorú képeinek tárgya (a kör és részei, derékszögű koord. rendszer, egyenes és ford. arányosság, két szám összegének négyzete, egyenlet-rendszer grafikus megoldása, számtani-, végtelen mértani haladvány, szögfüggvények alapegyenletei, az egyenes egyenlete, szögfüggvények, függv. szélső értékei, határozott integrál, kamatszámítás, exp. és log. függvény.). Az ablak-üvegrajzok inkább az alsó osztályok igényeit szolgálják (háromszögek, szimmetria, paralelogrammák, kúpszeletek, aránypár, a háromszög nevezetesebb pontjai, számtani és mértani közép, két szám négyzetének különbsége, Pithagoras tétele.).

A szakterem felszerelését még test-modell gyűjtemény és egyes mérő-eszközök szemléltető kivitele egészíti ki.

A szakterem-megoldás azonban a szemléltetés kérdésén kívül még más nem kevésbé fontos kérdéssel hozható összefüggésbe. Ez a milieu kérdése.

Magunk részéről annyi kiegészítést szeretnénk fűzni a szerző dolgozatához, hogy a szemléltetés „hogyan“-jának leírt költségesebb megoldását adott esetben jól helyettesíthetné a falakra felakasztható képsorozat is, melyeknek gyári előállítására az iskolák ilyen igényeit szerény anyagi keretek között is ki tudná elégíteni.

A milieu- hatás érzelmi vonatkozásait nagy matematikusok aroképeinek a szakteremben való elhelyezésével lehetne biztosítani.

Kívánatosnak látszik, hogy a szakterem szertárhelyiséggel legyen kapcsolatban (szemléltető eszközök, segédletek).

Kétségtelen, hogy ma még a szakterem rendszernek a középiskolában való általános bevezetésével szemben is komoly érvek sorakoztathatók fel. Ez azonban kevésbé érinti a szerző érdekes és tanulságos dolgozatának aktualitását, melynek legfőbb érdeme a szakterem és szemléltetés összefüggő problematikájának megvilágításában van.

Párkányi László

Széljegyzetek és arcélek. (Kosztolányi Dezső, Ákom-bákom é. n. 317 old. és u. a. Felebarátaim. 273 old. Hátrahagyott Művei VIII—IX. kötet. Sajtó alá rendezte és az előszót írta Illyés Gyula. Nyugat kiadás.)

A köztudat a „szépirodalmi“ alkotások közé általában csak a regényt novellát, verset és drámát sorolja. Így tehát Kosztolányit is sokáig csak regé-

nyei, novellái, lírája és műfordításai alapján tartotta „író”-nak. A Hátrahagyott Művei-nek sorozatában megjelent kilenc kötete azonban igazolja, hogy Kosztolányi tösgyökeres írói adottságai egyéb területen is művészi érvényesültek. Kosztolányi u. i. a szokványos műfajok mellett újabb, egyéniségének sajátosan megfelelő írói kifejezésformát is talált. Így jöttek létre ezek a napló-szerű kötetek, mint odavetett, futólagos megjegyzések. Műfajukat és kivitelüket tekintve afféle — kicsinységükben is igényes — tollrajzok, továbbá pillanatfelvételek, életképek, elmélődések, leírások, vagyis műtermi gyalú-forgácsok.

Az *Akom-bákom* c. kötetben az író különféle természetű lapszéljegyzeteit találjuk. „Azokat, amelyeket saját műve mellé vetett papírra. Amelyeket könyvei és napjai fonása közben írt magyarázatul, meghölköbénként, vagy puszta időöltésből.” Pillanatfelvételek ezek az életből, az emberi sorsról, a szellem küzdőtereiről, az utcáról stb. Ötletek, belátások, eszme- és gondolatvillanások; nem tudatosan kimért formák keretei között, hanem a teremtő ihlet közvetlenségével odavetve... ákom-bákom. Bennük Kosztolányinak főleg két művészi erénye csillan meg: finom megfigyelő készsége és plasztikus ábrázoló ereje. Itt emelkedik a szemléltetés legmagasabb fokára Kosztolányi reális megjelenítő tehetsége. S egyben igazolódik az az író-céhbeli mondás, hogy nem mindig a téma teszi a művet. Van a kicsinységeknek is művészi értékük — de csak a művész érintésére.

Felebarátaim c. kötetben emberekről, ismerőseiről rajzolt jellemképeket kapunk. A művész kb. száz tanulmányfő-arckép vázlatot ad tökéletességre törekvő, vagy tökéletlenségüket alig érző emberekről. Nem történeteket kapunk itt tehát, hanem minden történet hordozó alanyáról: a százcú emberről, „jó megfigyelést, művészi érzékeltetést... emberi helyzetet, életképet, lelki-képet.”

Leírásainak elmélődéseinek tanulságaképpen megcsendülnek Kosztolányiak a világról, az emberi sorsról és „hivatásról vallott nézetei. Vegyül ebben a mélyenérző humanitás, a finomkodó bölcselés, az enyhe naturalizmus, de alapszínzete a megfontolt, rezignáló és mértékes bölcsesség.

Kosztolányi naplójegyzeteit és rajzait olvasva meggyőződhetünk arról, hogy ő az impulzív írók fajtájából való. Mély áhitattal és fogékony érzékenységgel nézte a körülötte hullámzó életet s a jelentéktelennel látszó eseményekben is észre tudta venni a nemesebb emberi igények feszülését és érvényesülését. Nem érdektelen szempont irodalomtörténeti jelentőségének meghatározásához.

Augur.

Varró Aladár Béla, Gyógynövények gyógyhatásai. (Novák és Tsa, Budapest kiadása. 17 táblán 70 színes képpel, 96 egyszínű képpel és 6 egyszínű táblával.)

A „természettudományos gondolkozásnak” néhány évtizeddel ezelőtt még egyik legfőbb jellemvonása volt az elfordulás a népi ismeretanyagtól, a népi tapasztalás és népi hiedelmek évszázadokon keresztül átöröklött ismeret-tömegétől az „elvonat” kutatás kizárólagosságának hangoztatásával. Ma már tudjuk, hogy ez az elfordulás csak hátrányos volt a természettudományok fejlődésére. A népi kultúra ma már nemcsak a népiségkutató tudományok érdeklődési körébe tartozik, hanem a természettudományi kutatás is szívesen